

MUISTOJA VUODEN 1948 YLIOPIILASLUOKAN KOULUTAIPALEELTA

Opettajia vuonna 1948

Yhteiset muistot ja kovatkin kokemukset ovat yhdistäneet näitä pirteitä ikäihmisiä, jotka välillä isommassa joukossa, mutta useimmiten pienemmässä piirissä kokoontuvat yhteen. Siiri Jaakkola (Kares), Vuokko Karhio (Tuohiniemi), Helmi Järvinen (Suominen) ja Raili Näsi (Salmela) tapasivat perinteisen kortinpeluun ja koulumuistelojen merkeissä 13.12.2010. Tämä naisten kortinpeluperinne alkoi 60-vuotisluokkakokouksen jälkeen eteläeurooppalaista tapaa noudattaen ravintolan kabinetissa ja on jatkunut siitä lähtien joka toinen tai kolmas viikko, tosin nykyään vuorollaan kunkin kotona. Kokouksista on myös pidetty ahkerasti päiväkirjaa, mihin tällä kertaa merkittiin, että Mai Aarikka ja Brita From (Isomäki) puuttuivat joukosta. Isommat vuositapaamiset olivat 50-vuotisluokkakokous v. 1998 sekä 60-vuotiskokous v. 2008. Helmi Järvinen merkitsi muistiin "Kokouspöytäkirjan" vuodelta 1998 seuraavin säkein:

Valkeni keväinen Snellmanin päivä
ja ah"- kaukana oli huolen häivä.
Oli sininen taivas ja aurinko paistoi,
säänhaltija meidän toiveemme vaistoi.
Toimikunta oli hääriä Ninan johdannassa
ja –vanhanajan kuriin tottuneina
oli trahteerit pöydässä, hommat hanskassa,
just" 11.45 seisottiin "arvon viiskymppisiä"

odottamassa. Alkoi aukeilla koulun entinen opettajain ovi, halattiin, "kyll mää ny sun muistan" kuului tovi. Ei meinattu saada takkia päältä pois, kun jo taudit ja lapset, lastenlapset juteltu ois. Vaan aikataulu oli laadittu tarkalleen, se oli pelon paikka silloin aikanaan.

Kokoustamme kunnioittivat myös nykyiset rehtorit läsnäolollaan, peruskoulusta Mauri Jaakonsaari, lukiosta Heikki Öhberg. Heidän esityksilleen ja koululle kiitos on paikallaan.

Aika rientänyt oli iltapäivään asti, juhlinnassa saavutettu puolipäivän rasti.

Tässä vaiheessa mukaan liittyi Onni Tuomi, 92 v. ruotsinkielen maikka.

Voi, voi, aika kultaa muistot, oli unohtunut moni yhdeksän pinnan paikka.

16.00 odotettiin kaupunkijunaa veikeää, uutukaista, vilkutukset koululle ja katselemaan Poria — entistä — erilaista. Körötteli juna kyydissään Onni ja ikääntynyt ylioppilaslasti, puhalteli Porin tuuli, ilta-aurinko kultasi jokitienoon, Kirjurin, opas kertoili uutta, historiaakin menneille vuosisadoille asti. Pääteasema oli Suomalainen klubi, siellä päivällispöytä komea

pian ympärillään vanha Onni, kolme arvokkaasti harmaantunutta herraa ja naisjoukko vallan sorea.

Nina esitteli Onnin ja avasi päivällistilaisuuden, kohotettiin malja 92-vuotiaalle Onnille ja samalla muistolle kouluajan ja nuoruuden.

Vilkas puheensorina täytti huoneen ja kuulumiset vaihtui, pirtaan muistojen taas kohta päivä haihtui.

Soile Ahonen lausui Sarkiaa, Pekka puhui lämpimällä tavallaan ja allekirjoittanut tiivistä päivän tapahtumat seuraavaan: No niin, me teimme taas kerran sen, että vietimme päivän yhteisen.

Hetkeks' unohdimme kodin ja arjen huolet, kelasimme takaisin kouluajan iloiset puolet.

Nyt on vuosia kulunut jo sievoisen verran, voi todella sanoa: muistaks' silloin kerran.

On muuttunut koulu, on muuttunut Pori, junasta näimme, että paikallaan on sentään tori.

Ja entäs me itse, me tytöt, te pojat oivat, kaikki ajan patinasta, krämpistä, kiloista,

harmaista suortuvista kilpailla voivat.

Mutta niistä viis!

Nyt on vaihde vapaalla ja juhliitaan,

50 vuoden jälkeen tämä juhla lienee ihan paikallaan. Ja jokaiselle kiitos, että noudatitte kutsuamme,

se on meille toimeenpanijoille

paras kiitos puuhastamme.

Siis toivotaan itse kullekin oikein myötäistä matkaa,

että taas vuosien perästä voisimme juhlintaa jatkaa.

Vuoden 2008 60-vuotisluokkakokoukseen oli lähes 20 valkolakkia saapunut Porin seudulla asuvien lisäksi kauempaakin, Landesta, Helsingistä, Vammalasta, Kouvolaista, Viidistä ja jopa Ruotsista asti. Yhteisiä kokemuksia muistettiin:

Osa oppilaista aloitti koulun jo v. 1939, jolloin talvisota syttyi. Koulu lopetettiin jo lokakuussa, ja se päättyi kasarmiksi ja sotasairaalaksi. Suurin osa oppilaista aloitti koulun v. 1940, jolloin lukukausi alkoi vasta lokakuussa ja loppui keväällä tavallista aikaisemmin. Viidenteen luokkaan saakka kaikki lukuvuodet oppikoulujen oppilaat kävivät kaikki koulua vuorotunteina Tyttölyseossa. Yhteislyseo oli tarkoitettu etenkin maalaiskunnassa asuvia varten, jotka lähtivät tavarajunalla aamulla kotoa. Koulu alkoi iltapäivällä, sillä yhteislyseolaiset olivat viimeisinä iltavuorossa, ja kotona oltiin iltamyöhällä. Näillä oppilailla oli siksi myös usein oleskelupaikka jonkun kaupungissa asuvan luokkatoverin luona. Koulussa oli myös niin kutsuttu "maalaisten huone", jossa tosin ei oleskellut yksistään maalaisia, sillä siellä kävivät kopioimassa kaupungissa asuvat koulutoverit heidän tekemiään tehtäviä, ja apua saatiin auliisti.

Opin saaminen ei ollut siihen aikaan maalaisoppilaille helppoa. Koulupäivät olivat pitkiä, ja talvisin saatettiin joutua odottamaan junan tuloa aamuvarhaisella kovassa pakkasessa. Vähävaraisille oppilaille saatettiin hoitaa esim. oppikirjat ja jalkineet koulun puolesta. Maalaisilla oli sota-aikana ruokaa, ja kaupunkilaiset kärsivät tavarapulasta. Tästä syystä vaihtokauppa rehotti. Voikilolla saatettiin saada esim. kangasta. Jotkut oppilaat asuivat kouluviikot kaupungissa ja kävivät kotona vain viikonloppuisin. Näin ollen tuotiin viikon ruokatavarat kotoa, mutta silloin tarvittiin kansanhuollon lupakirja ruuan kuljettamiseen, ja sen puuttumisesta saattoi olla kohtalokkaat seuraukset. Kaikesta oli sota-aikana pula. Villaisia lottapukuja, isän puvuista ja mantteleista tehtyjä vaatteita näkyi koululaisten yllä. Samoin kierrätettiin vaatteita isommilta pienemmille.

Pakko oli kuitenkin pärjätä. Kaikki oli poikkeuksellista. Miesopettajat olivat sodassa. Koulu sai osuman pommituksissa, ja maalaisten käytävä toimi pommisuoja. Kotirintamalla osallistuttiin sairaalatoihin ja metsässä motintekotalkoisiin. Sota-aikana tehtiin siteitä, naamareita ja käytiin esiintymässä sotasairaalaan. Kerran pidettiin koulussa luokkajuhla, ja sen ohjelma kelpuutettiin esitettäväksi sotasairaalaan. Teatterista saatiin jopa ohjaaja ohjaamaan sitä. Ohjelmanumerona on mm. unkarilainen tanssi, ja pukuina oli sininen vekkari, valkoinen pusero, suikka ja mustat saappaat. Kerran käytiin myös esiintymässä iltamissa Siikaisissa, ja esiintyjät majoitettiin silloin maataloihin.

Kesäisin yli 14-vuotiaat lähetettiin maataloustöihin keskelle korpea, pitkällekin Porin alueelta. Näiden työvoimatoimiston kautta saatujen "työtyttöjen" velvollisuuksiin kuului kaikki, lannanlevityksestä navetanpesuun. Työ ei ollut vapaaehtoista, vaan työtunnit olivat määrättyt.

Viidennellä luokalla kouluun tuli karjalaisia siirtolaisia. Siirtolaisoppilailla ei ollut vakinaista asuinsijaa, ja hätätilassa heitä pantiin asumaan mihin vaan. He olivat hieman avuttomia, koska he saattoivat olla koulun kirjoissa vain hyvinkin lyhyen aikaa. Olosuhteet ja puhuttu kieli olivat vieraita, ja siksi heille ei ollut helppoa sopeutua satakuntalaisten joukkoon. Myös Helsingistä tuli oppilaita pommitusten takia.

Ylioppilaskirjoitukset olivat poikkeuksellisia. Oppijaksoja oli jäänyt keskikoulussa puuttumaan kokonaan tai ne oli opetettu lyhennetyn kaavan mukaan. Syvimmän sota-ajan kuluessa saattoi opettaja vaihtua parin kuukauden sisällä, eikä opettajien pätevyyttä liiemmästi tutkittu. Siksi v. 1947 annettiin anteeksi paljon. Vuoden 1948 ylioppilaskirjoitukset olivat ensimmäiset normaalit kirjoitukset vuosiin. Koulun opettajien järkytykseksi reuttaneita oli toista kymmentä. Syynä olivat uudet oppimäärät, joita ei vielä ollut opetettu. Ylioppilaslakki oli molskia, eli paksua puuvillaa, lippa oli pahvia mutta lyyra kultaa. Joillakin oli sametilakki, joka tosin oli peräisin sotaa edeltävältä ajalta. Tukiopetusta tai opettajien antamaa kannustusta ei tunnettu sen aikaisessa koulussa. Laulukokeissa opettaja saattoi tokaista: "Ei kai oppilas välitä, vaikka hän ei saisi numeroa lainkaan!" Ja hieman huonommalle oppilaalle opettaja saattoi koetta palauttaessaan sanoa: "Löysi se sokeakin kana munan!" Hyvin paljon ovat kouluolosuhteet ja opetusmenetelmät muuttuneet tähän päivään mennessä, onneksi niin!